

DÔCHODKOVÝ SYSTÉM – vývoj po 1.1.2011¹

Autor: Peter Goliaš, INEKO

Uvedený dokument poskytuje prehľad o dôchodkovom systéme na Slovensku, vrátane hlavných zmien prijatých po 1.1.2011.

Pri spracovaní dokumentu sme použili výsledky projektu „Monitoring a komentovanie štrukturálnych reforiem“, ktorý finančne podporila Slovenská sporiteľňa, a.s., Bratislava.

Dôchodkový systém je po reforme z rokov 2004-2005 založený na troch pilieroch:

- Povinný 1. pilier – priebežný systém, ktorý spravuje vládou kontrolovaná Sociálna poisťovňa. Ekonomicky aktívni občania do nej platia odvody na invalidné poistenie vo výške 6% hrubého príjmu, ako aj odvody na starobné dôchodkové poistenie vo výške:
  - 18% hrubého príjmu, ak sú len v prvom pilieri
  - 9% hrubého príjmu, ak sú v prvom aj v druhom pilieri

Maximálny vymeriavací základ pre platby odvodov do prvého aj druhého piliera je 4-násobok priemernej hrubej mzdy v hospodárstve. Štát platí odvody do prvého aj druhého piliera za ľudí poberajúcich materský príspevok, ľudí starajúcich sa o deti do veku 6 rokov, ďalej za osoby poberajúce príspevok na opatrovanie a za asistentov osôb s ťažkým zdravotným postihnutím. Príspevky do Sociálnej poisťovne, ako aj vyplácané dôchodky sú oslobodené od dane z príjmu. V roku 2011 Sociálna poisťovňa vyplatila na invalidné, starobné a pozostalostné dôchodky podľa predbežných údajov 5,41 mld. EUR, čiže 7,83% HDP.

- Povinný 2. pilier – fondový systém, ktorý spravuje šesť súkromných dôchodkových správcovských spoločností: AEGON, Allianz, AXA, ING, Poštová banka (do 17.5.2011 ČSOB), VUB Generali. Funguje od roku 2005. Všetci občania dôchodkovo poistení v Sociálnej poisťovni (t.j. väčšina občanov v ekonomicky aktívnom veku) sa mohli v období od 1.1.2005 do 30.6.2006 rozhodnúť, či budú časť odvodov vo výške 9% z hrubého príjmu odvádzať na osobné účty. Do druhého piliera vstúpilo 1,5 milióna občanov, čiže zhruba 60% ľudí v ekonomicky aktívnom veku. Počet sporiteľov sa neskôr znížil zhruba o 135-tisíc v dôsledku dvojnásobného otvorenia druhého piliera, počas ktorého vláda dala ľuďom možnosť prehodnotiť svoje rozhodnutie a vrátiť sa späť do prvého piliera. Mladí ľudia, ktorí prichádzajú na trh práce (t.j. narodení po 31.12.1986) sa do 6 mesiacov od vzniku dôchodkového poistenia môžu rozhodnúť, či budú platiť plných 18% odvodov do Sociálnej poisťovne, alebo si 9% budú ukladať na osobnom účte v druhom pilieri. Toto opatrenie platí od 1.1.2008, predtým mladí ľudia vstupovali do druhého piliera povinne. Prax ukázala, že po zavedení dobrovoľného vstupu sa pre druhý pilier rozhoduje len zhruba 13% mladých ľudí. Od 1.4.2012 bude opätovne platiť povinný vstup pre mladých ľudí s tým, že budú mať možnosť do dvoch rokov (730 dní) z druhého piliera vystúpiť. Koncom roka 2011 bolo v druhom pilieri približne 1,44 milióna sporiteľov. Výška aktív dosahovala 4,6 mld. EUR, čiže približne 6,7% HDP. Príspevky do druhého piliera sú oslobodené od dane z príjmu.
- Dobrovoľný 3. pilier – fondový systém, ktorý spravujú štyri súkromné doplnkové dôchodkové spoločnosti (AXA, ING Tatry-Sympatia, Stabilita, Tatra banka). V júni 2011 z trhu odišla spoločnosť AEGON, ktorá bola so 4725 klientmi k 31.3.2011 najmenším hráčom. Ako dôvod uviedla „stagnáciu trhu doplnkového dôchodkového poistenia a redukciu stimulov pre tento sektor finančného trhu“. Tretí pilier funguje od roku 1996.

---

¹ Písané pre projekt Európskej komisie asisp (Analytical Support on the Socio-Economic Impact of Social Protection Reforms) - Annual National Report 2012: Pensions, Health and Long-term Care in Slovakia.

Koncom roka 2011 si v ňom aktívne sporilo približne 0,8 mil. občanov, čo je necelá tretina ľudí v ekonomicky aktívnom veku. Príspevky do výšky 398,33 EUR (12000 SKK) ročne boli až do konca roku 2010 oslobodené od dane z príjmu, s účinnosťou od 1.1.2011 sa táto daňová úľava skončila. Zamestnávateľa si môžu započítať do nákladov príspevky za svojich zamestnancov, najviac však do výšky 6% ich hrubej mzdy. Daňové úľavy platili pôvodne len na sporenie v doplnkových dôchodkových spoločnostiach, od roku 2005 boli rozšírené aj na účelové sporenie v bankách a životné poistenie. Podmienkou priznania daňovej úľavy je, že sporenie trvá najmenej 10 rokov a k výplате dávok dôjde až po dovŕšení 55. roku života. Výška aktív v treťom pilieri bola ku koncu 2011 1,12 mld. EUR, čiže 1,6% HDP.

Osobitné dôchodkové systémy majú tzv. silové zložky (napr. armáda, polícia). Spravujú ich príslušné ministerstvá. Popri príspevkoch od aktívnych členov dostávajú významné dotácie zo štátneho rozpočtu. Priemerné dôchodky (tzv. výsluhové dôchodky) sú v nich podstatne vyššie ako priemerné dôchodky zo Sociálnej poisťovne. Napríklad priemerný výsluhový dôchodok vojakov dosahuje približne 2-násobok priemerného starobného dôchodku zo Sociálnej poisťovne, pri policajtoch to je približne 1,5-násobok. Podstatne vyššie než priemerné dôchodky majú aj sudcovia a prokurátori, ktorí k starobným dôchodkom dostávajú osobitné príplatky.

Systém sociálneho zabezpečenia silových zložiek upravuje zákon č. 328/2002 o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov. Nárok na výsluhový dôchodok vzniká skončením služobného pomeru, ktorý trval najmenej 15 rokov. Spôsob výpočtu výsluhového dôchodku:

- Za 15 rokov trvania služobného pomeru sa dôchodok vypočíta ako 30% z priemerného služobného platu v príjmovom najlepšom ukončenom kalendárnom roku v období posledných 10 ukončených kalendárnych rokov pred skončením služobného pomeru.
- Za obdobie od 16. až do 20. (vrátane) skončeného roku trvania služobného pomeru sa výsluhový dôchodok zvyšuje za každý rok o 2% základu.
- Za obdobie od 21. až do 25. (vrátane) skončeného roku trvania služobného pomeru sa výsluhový dôchodok zvyšuje za každý rok o 3% základu.
- Za 26. skončený rok trvania služobného pomeru a každý ďalší rok sa výsluhový dôchodok zvyšuje za každý rok o 1% základu, najviac však do výšky 60% základu.

Výplácanie výsluhového dôchodku nie je podmienené dovŕšením akéhokoľvek veku.

Vianočný príspevok: Vláda od roku 2006 každoročne vypláca zo štátneho rozpočtu tzv. vianočné príspevky, ktoré boli v roku 2011 v sume 39,24 – 66,39 EUR podľa výšky dôchodku (čím vyšší dôchodok, tým nižší príspevok). V roku 2011 vianočný príspevok získali ľudia s dôchodkom do 461,4 EUR, čiže prevažná väčšina dôchodcov (priemerný dôchodok bol k 31.12.2011 362,08 EUR). Od augusta 2011 platia nové podmienky pre výpočet vianočného príspevku. Maximálna výška príspevku zostala 66,39 EUR pre dôchodcov s dôchodkami nižšími než životné minimum (od 1.7.2011 vo výške 189,83 EUR mesačne). Pre ostatných dôchodcov sa vianočný príspevok počíta podľa vzorca: $66,39 - 0,1 * (D - \check{Z}M)$, kde D je výška dôchodku a $\check{Z}M$ je životné minimum. Na vianočný príspevok majú nárok tak ako doteraz tí dôchodcovia, ktorých penzia nepresiahne 60% z priemernej mzdy. Nové pravidlá zavádzajú plynulé zmeny vo výške vianočného príspevku v závislosti od výšky dôchodku. V minulosti bol príspevok odstupňovaný po intervaloch (v roku 2009 to boli tri intervaly, v roku 2010 osem intervalov).

Starobný dôchodok z prvého piliera sa od roku 2004 počíta podľa vzorca:

Dôchodok = POMB * R * ADH

POMB (tzv. priemerný osobný mzdový bod) vyjadruje pomer mzdy jednotlivca k priemernej mzde v celom hospodárstve, a to za celé obdobie dôchodkového poistenia od roku 1984 po rok odchodu do dôchodku. Hodnota POMB môže byť maximálne 3. V plnej výške sa započítava len POMB vo výške 1,00 až 1,25. Z hodnoty od 1,25 do 3,00 sa započítava 84% a k hodnote nižšej ako 1,0 sa pripočíta 16 % z rozdielu medzi hodnotou 1,0 a POMB. Cieľom je zachovať istú mieru solidarity vo výpočte dôchodku.

R vyjadruje počet rokov, ktoré bol jednotliviec dôchodkovo poistený. Minimálna doba poistenia je 15 rokov.

ADH (tzv. aktuálna dôchodková hodnota) je číslo, ktoré určil v roku 2004 štát na úrovni 183,58 SKK (6,0937 EUR) tak, aby človek, ktorý bol 40 rokov dôchodkovo poistený, dostal dôchodok zodpovedajúci 50% miere náhrady, t.j. aby bol jeho prvý dôchodok vo výške 50% násobku priemernej hrubej mzdy v čase odchodu do dôchodku a jeho POMB. ADH sa každoročne valorizuje podľa rastu priemernej mzdy, v roku 2012 dosahuje 10,0059 EUR.

Valorizácia starobných dôchodkov v prvom pilieri sa určuje každoročne k 1.1. ako priemer medziročného rastu inflácie a priemernej mzdy v ekonomike za prvý polrok predchádzajúceho roka. K 1.1.2009 sa dôchodky valorizovali o 6,95%, k 1.1.2010 o 3,05%, k 1.1.2011 o 1,80% a k 1.1.2012 o 3,3%.

Dôchodkový vek pre mužov je 62 rokov. Dôchodkový vek pre ženy v roku 2011 je 56,75 až 60,75 rokov v závislosti od počtu vychovaných detí a postupne sa predlžuje až do roku 2024, keď bude pre všetky ženy 62 rokov bez ohľadu na počet vychovaných detí. Ako uvádza „Analýza dlhodobej udržateľnosti a návrhy na zmenu dôchodkového systému Slovenskej republiky“, ktorú v auguste 2011 schválila vláda, priemerná doba poberania dôchodku (vypočítaná podľa legislatívneho veku odchodu do dôchodku) u mužov bola v roku 2009 v krajinách OECD približne 17,5 roka, na Slovensku to bolo 16,3 roka. V prípade žien sa priemer OECD pohybuje na úrovni 21,9 roka, na Slovensku to bolo až 25,1 roka. Postupným zvýšením dôchodkového veku na 62 rokov sa tento rozdiel zníži a hodnota bude veľmi blízko priemeru OECD.

Predčasný starobný dôchodok z prvého piliera môže poberať každý človek, ktorý spĺňa tri podmienky:

1. Dôchodkovo poistený bol najmenej 15 rokov
2. Do dovŕšenia dôchodkového veku mu ostávajú najviac dva roky
3. Jeho predčasný dôchodok je vyšší ako 1,2-násobok životného minima, t.j. 227,80 EUR mesačne
4. Od 1.1.2011 pribudla ďalšia podmienka, podľa ktorej predčasný dôchodca nesmie vykonávať zárobkovú činnosť, z ktorej by bol povinne dôchodkovo poistený (t.j. napr. nesmie byť súčasne zamestnanec, alebo SZČO, avšak môže poberať príjmy napríklad na základe dohody o vykonaní práce alebo dohody o pracovnej činnosti). Cieľom tejto úpravy bolo zrušiť súbeh vyplácania predčasného starobného dôchodku a súčasne príjmu z práce, čo malo ušetriť zdroje Sociálnej poisťovne. Predčasní dôchodcovia získali dva mesiace (t.j. do 28.2.2011) na rozmyslenie, či zostanú na predčasnom dôchodku, alebo budú radšej pracovať. Počet vyplatených predčasných dôchodkov skutočne klesol zo 49151 ku koncu februára 2011 na 38598 ku koncu marca 2011 a ďalej klesal až na 32130 ku koncu decembra 2011. To bolo hlavným dôvodom poklesu výdavkov Základného fondu starobného poistenia Sociálnej poisťovne za rok 2011 o 91,53 mil. EUR oproti rozpočtu (pôvodný rozpočet bol 4,66 mld. EUR, očakávaná skutočnosť je 4,57 mld. EUR).

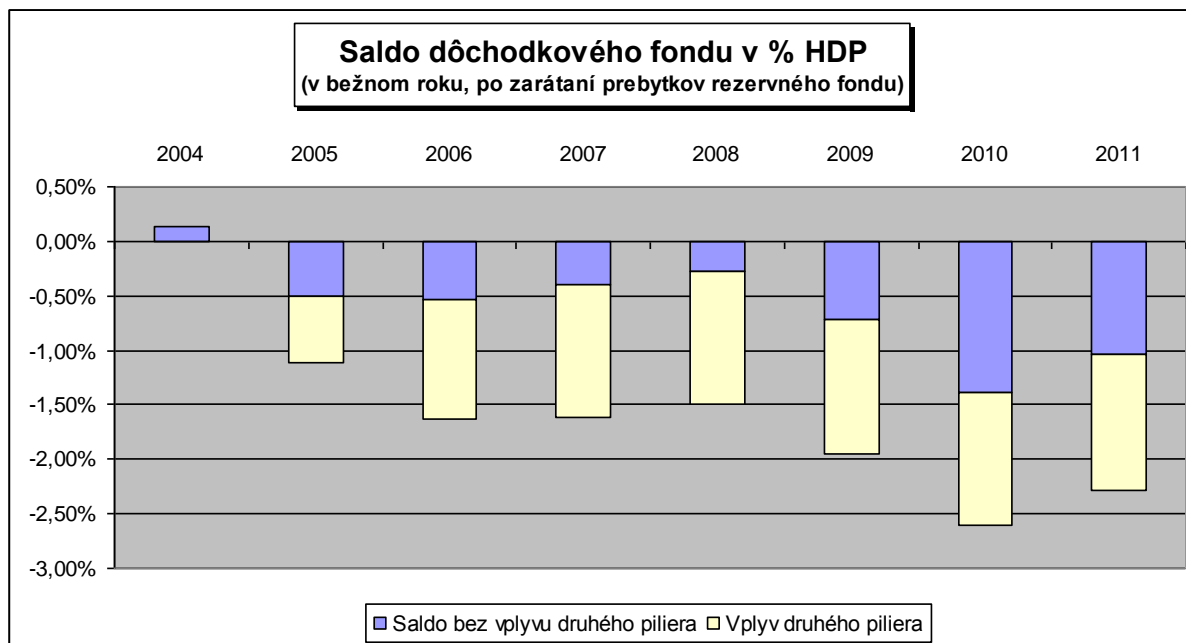
Výška predčasného dôchodku sa vypočíta podľa vyššie uvedeného vzorca (pre výpočet starobného dôchodku z prvého piliera), pričom za každých 30 dní do dovŕšenia dôchodkového veku sa dôchodok kráti o 0,5%.

Zamestnanosť ľudí vo veku 55-64 rokov podľa Eurostatu dlhodobo stúpa a v roku 2010 dosiahla 40,5% (muži: 54,0% - medziročný pokles o 0,9 perc. bodu, ženy: 28,7% medziročný nárast o 2,6 perc. bodu), čo je však stále pod priemerom EÚ 46,3%.

Starnutie obyvateľstva: Podľa prognóz Eurostatu, index závislosti v starom veku narastie na Slovensku v najbližších desaťročiach najviac zo všetkých krajín z EÚ. Kým v roku 2010 bol podiel obyvateľov nad 65 rokov na populácii vo veku 15-64 rokov 16,9%, do roku 2060 sa má zvýšiť na 61,8%. Inými slovami, kým v súčasnosti pripadá na jedného obyvateľa v poproduktívnom veku 6 ľudí v produktívnom veku, o 50 rokov to bude už len jeden a pol.

Prechodné, resp. transformačné náklady: Odklonom časti odvodov z prvého do druhého piliera vzniká v prvom pilieri každoročne deficit vo výške cca 1,2% HDP. Ide o tzv. prechodné náklady, keďže tento deficit bude klesať od momentu, keď začne druhý pilier vyplácať prvé dôchodky. Ľuďom v druhom pilieri sa totiž za obdobie účasti v oboch pilieroch kráti dôchodok z prvého piliera na polovicu. Druhý pilier teda v prvej fáze zvyšuje deficit prvého piliera, dlhodobo však umožňuje znížiť jeho výdavky. Cieľom je zmierniť dopady starnutia obyvateľstva a posilniť tak dlhodobú finančnú udržateľnosť dôchodkového systému.

Finančná udržateľnosť: Výpočet dôchodku z prvého piliera a jeho valorizácia nezohľadňuje zmeny v skutočných príjmoch Sociálnej poisťovne. Tie sú okrem rastu miezd ovplyvnené napr. aj zmenami v zamestnanosti a očakávanými zmenami v pôrodnosti a dĺžke života. Prvý pilier pri takomto nastavení nedokáže pružne reagovať na striedanie ekonomických cyklov, ani na očakávané starnutie obyvateľstva, čo zakladá predpoklady pre vznik a prehlbovanie finančnej nerovnováhy. To sa už prejavilo v rokoch 2009-2010, keď v dôsledku svetovej hospodárskej krízy došlo na Slovensku k rastu nezamestnanosti a spomaľovaniu rastu miezd, čím sa zväčšil rozdiel medzi príjmami Sociálnej poisťovne a výdavkami na dôchodky. Výsledkom je prudký nárast deficitu fondu starobného poistenia v rokoch 2009 a 2010.

Zdroj: Prepočty INEKO podľa údajov Ministerstva financií SR a Sociálnej poisťovne
2004 – 2010: skutočnosť
2011: odhad

Z grafu vidno, že vplyv druhého piliera na schodok dôchodkového fondu (tzv. prechodné náklady) je každý rok zhruba 1,2% HDP. Bez tohto vplyvu sa v rokoch rýchleho hospodárskeho rastu 2006 až 2008 schodok dôchodkového fondu znížil až na 0,3% HDP, po vypuknutí krízy však v roku 2009 prekročil 0,7% HDP a v roku 2010 stúpil na 1,4%. Spolu s vplyvom druhého piliera tak deficit dôchodkového fondu v roku 2010 dosiahol 2,6% HDP.

Sociálna poisťovňa kryje deficit fondu starobného poistenia predovšetkým z prebytkov ostatných fondov (najmä rezervný fond, fond poistenia v nezamestnanosti a nemocenský fond). Každoročne tiež dostávala transfery zo štátnych finančných aktív určené na krytie prechodných nákladov spôsobených druhým pilierom (išlo najmä o príjmy z privatizácie štátneho majetku). Tieto zdroje sa minuli začiatkom roku 2010, odkedy vláda financuje celý schodok Sociálnej poisťovne priamo zo štátneho rozpočtu. Ako ukazuje nasledujúca tabuľka, v roku 2011 dosiahla táto dotácia podľa predbežných odhadov 1,5 mld. EUR, z čoho 0,86 mld. EUR pripadá na prechodné náklady, t.j. výpadok príjmov v prospech druhého piliera.

Transfery na krytie deficitu Sociálnej poisťovne

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Transfer z SP do DSS	305	606	750	815	780	781	857
Transfer zo ŠFA do SP	0	637	671	568	875	76	0
Transfer zo ŠR do SP	0	0	0	0	0	1492	1509

Zdroj: Sociálna poisťovňa
2005 – 2010: skutočnosť
2011: odhad

DSS – dôchodkové správcovské spoločnosti

SP – Sociálna poisťovňa

ŠFA – štátne finančné aktíva

ŠR – štátny rozpočet

Dlhodobú finančnú udržateľnosť dôchodkového systému ohrozuje najmä očakávané starnutie obyvateľstva. Európska Komisia v Správe o udržateľnosti z roka 2009 (Sustainability report 2009) uvádza, že výdavky na starobné dôchodky stúpnu na Slovensku zo 6,6% HDP v roku 2010 na 7,3% HDP v roku 2030 a na 10,2% HDP v roku 2060. Slovensko sa v správe po prvýkrát dostalo medzi krajiny s vysokým rizikom dlhodobej udržateľnosti verejných financií.

V auguste 2011 vláda vzala na vedomie "Analýzu dlhodobej udržateľnosti a návrhy na zmenu dôchodkového systému Slovenskej republiky". Analýza okrem iného konštatuje:

- Priebežne financovaný dôchodkový systém bude mať v budúcnosti najmä v dôsledku očakávaného nepriaznivého demografického vývoja vážne problémy s finančnou udržateľnosťou. Je preto potrebné už dnes reagovať a zaviesť také mechanizmy, ktoré by na demografický vývoj reagovali automaticky a priebežne.
- Reálna sadzba poistného na vyrovnanie hospodárenia priebežne financovaného dôchodkového systému sa v prípade starobného poistenia pohybuje na úrovni približne 27 %, čo je v porovnaní so súčasným stavom viac o 4,15 p. b. (rezervný fond solidarity chápeme ako súčasť starobného poistenia).
- V súčasnosti produktívna populácia, pozostávajúca zo silných ročníkov narodených v rokoch 1960 – 1985, dosiahne postupne dôchodkový vek. Demografická kríza bude vrcholiť okolo roku 2055, keď pomer medzi populáciou vo veku 65+ a produktívnou populáciou (15 - 64) bude najhorší. Zjednodušene povedané, kým v súčasnosti sa musí „starat“ šesť občanov v produktívnom veku o jedného v poproduktívnom veku, v roku 2060 na jedného dôchodcu bude pripadať iba jeden a pol pracujúceho.
- Od roku 2020 začnú výdavky na dôchodky (ako % HDP) vplyvom negatívneho demografického vývoja rýchlo narastať a budú sa zvyšovať až do konca projektovaného horizontu, t.j. roku 2060. V období po roku 2020 však zároveň do dôchodku začnú odchádzať prví dôchodcovia - sporitelia, teda tí, ktorí si dnes na svoj dôchodok sporia v druhom pilieri. Vyplácanie časti dôchodkových dávok zo starobného dôchodkového sporenia prinesie po roku 2020 významnú úsporu vo výdavkoch priebežne financovaného dôchodkového systému.
- Na základe výpočtov možno konštatovať, že policajti aj vojaci dnes platia sadzby, ktoré sú výrazne nižšie ako férové. Policajti by museli platiť odvody vo výške 59% a vojaci dokonca 72 % vzhľadom na skorší vek odchodu do výsluhového dôchodku a dlhšej strednej dĺžky života. Aj v prípade, ak by odslúžili 30 rokov a odchádzali do dôchodku vo veku 50 rokov, stále by to nestačilo na to, aby systém hospodáril dlhodobo vyrovnane. Hlavnými príčinami sú najmä veľmi vysoké efektívne miery náhrady a veľmi dlhé obdobie poberania výsluhových dôchodkov.
- Možno konštatovať, že u policajtov, ako aj u vojakov v budúcnosti môžeme očakávať zhoršovanie finančnej situácie ich dôchodkových systémov vplyvom zvyšovania počtu výsluhových dôchodcov. Z pohľadu bilancie príjmov a výdavkov možno do budúcnosti očakávať prehlbujúce sa deficitné hospodárenie, čo potvrdzuje predošlé zistenia, že systém bude trvale deficitný vzhľadom na jeho aktuárnu neférovosť. Jednoznačne preto možno hovoriť o neudržateľnosti financovania tohto dôchodkového systému z poistných príspevkov a nutnosti jeho dotovania z daní.

Analýza ďalej prezentuje návrhy na zmenu dôchodkového systému, z ktorých väčšinu schválila vláda v auguste 2011 v novele zákona č. 461/2003 o sociálnom poistení (pozri zábery do budúcnosti v závere tohto dokumentu).

Dôchodkové fondy v druhom pilieri: V druhom pilieri si môže každý človek vybrať jeden z troch fondov, ktoré spravujú dôchodkové správcovské spoločnosti (DSS) – rastový, vyvážený a konzervatívny. Podľa pôvodného zámeru sa mali fondy líšiť podľa rizikovosti. Najrizikovejším mal byť rastový fond, v ktorom môžu akcie tvoriť do 80% majetku. Menej rizikovým mal byť vyvážený fond, v ktorom môžu akcie tvoriť do 50% majetku. Najmenej rizikovým mal byť konzervatívny fond, v ktorom nemôžu byť žiadne akcie.

Investičné limity pre dôchodkové fondy v druhom pilieri

	Akcie	Dlhopisy & Nástroje peňažného trhu
Rastový fond	do 80%	žiadny limit
Vyvážený fond	do 50%	najmenej 50%
Konzervatívny fond	žiadne akcie	100%

Zdroj: Zákon č. 43/2004 o starobnom dôchodkovom sporení

V skutočnosti DSS maximálne limity na akcie nikdy nedosiahli. Najvyšší podiel na majetku fondov mali akcie na začiatku roka 2008, keď tvorili 15% až 20% v rastových fondoch a 10% až 15% vo vyvážených fondoch. Pod vplyvom opakovaného otvárania druhého piliera v kombinácii s verbálnym zneisťovaním sporiteľov zo strany vlády (vyhlásenia o nevýhodnosti druhého piliera pre väčšinu sporiteľov), ako aj pod vplyvom poklesu akciových trhov počas finančnej krízy, DSS podiel akcií znížili do začiatku roka 2009 zhruba na polovicu. Do polovice roka 2009 sa podiel akcií znížil prakticky na nulu. Príčinou boli dve legislatívne zmeny:

1. Od 1.1.2009 došlo k sprísneniu ratingových požiadaviek na akciové investície. Podľa DSS nové požiadavky nespĺňajú prakticky žiadne z tzv. ETF (Exchange Traded Funds) fondov, ktoré sú viazané na burzové indexy. DSS tak začali vypredávať investície do ETF fondov, kde predtým umiestňovali väčšinu akciových investícií.
2. Od 1.7.2009 vznikla pre DSS povinnosť porovnávať výnosy jednotlivých dôchodkových fondov v 6-mesačných kľzavých intervaloch a doplácať prípadné straty z tzv. garančného účtu a z vlastných zdrojov. Súčasne došlo k zníženiu poplatku za správu aktív zhruba o dve tretiny a k zavedeniu poplatku z dosiahnutých výnosov. Dôsledkom týchto zmien sa pre DSS významne zvýšilo riziko doplácania prípadných strát z investícií do volatilných cenných papierov, čo DSS viedlo k ich výpredaju.

Z celkového počtu 1,44 milióna sporiteľov je zhruba dve tretiny v rastových fondoch, necelých 30% vo vyvážených a 5% v konzervatívnych. Z celkového objemu majetku bolo k 5.1.2012 v rastových fondoch 64%, vo vyvážených fondoch 31% a v konzervatívnych fondoch 5%.

Stav majetku v druhom pilieri k 5.1.2012 (v mld. EUR)

Rastové fondy	Vyvážené fondy	Konzervatívne fondy	Spolu
2,96 (64%)	1,41 (31%)	0,23 (5%)	4,59 (100%)

Zdroj: Asociácia dôchodkových správcovských spoločností (ADSS)

S cieľom znížiť riziko znehodnotenia investície krátko pred odchodom do dôchodku zákon reguluje účasť vo fondoch nasledovne:

- Po dovŕšení 47 rokov veku (t.j. vo väčšine prípadov 15 rokov pred odchodom do dôchodku) nemôže byť sporiteľ v rastovom dôchodkovom fonde.

- Po dovŕšení 55 rokov veku (t.j. vo väčšine prípadov 7 rokov pred odchodom do dôchodku) nemôže byť sporiteľ ani v rastovom ani vo vyváženom dôchodkovom fonde.

Dedenie dôchodkových úspor je možné v druhom aj treťom pilieri. Úspory v oboch pilieroch sú osobným majetkom sporiteľov, sú teda oddelené od majetku správcovských spoločností. V druhom pilieri je po dovŕšení dôchodkového veku možné dediť len peniaze, ktoré zostanú na osobnom účte sporiteľa po zakúpení doživotnej anuity od životnej poisťovne. Doživotná anuita musí byť mesačne najmenej 0,6-násobkom životného minima (114 EUR v roku 2012).

Výnosy dôchodkových fondov v druhom pilieri významne ovplyvnila globálna finančná kríza ako aj legislatívne opatrenia obmedzujúce rizikovejšie (najmä akciové) investície. Vplyv krízy a s tým súvisiaci pokles cien akcií na svetových trhoch sa najvýraznejšie prejavil v roku 2008, keď boli rastové aj vyvážené fondy v mínuse. Porovnania uvádzajú vážené priemery hrubých nominálnych výnosov jednotlivých fondov, t.j. ide o výnosy neočistené o poplatky a infláciu. Keďže k výpredaju akciových investícií v rastových aj vyvážených fondoch došlo v prvej polovici roka 2009, rastové ani vyvážené fondy už neprofitovali z neskoršieho rastu akcií na svetových trhoch. Po výpredaji akciových ako aj rizikovejších dlhopisových investícií sa skladba majetku v jednotlivých fondoch prakticky zjednotila. Tomu zodpovedajú aj zhruba rovnaké výnosy, ktoré v súčasnosti vykazujú všetky tri typy fondov.

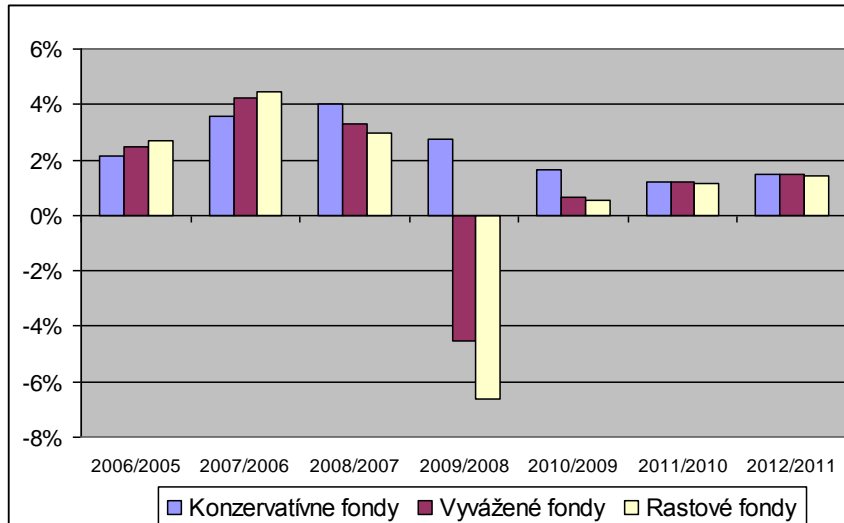
Hrubé nominálne výnosy fondov v druhom pilieri (vážené priemery)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Konzervatívne fondy	2,14%	3,57%	4,02%	2,77%	1,65%	1,19%	1,49%
Vyvážené fondy	2,48%	4,26%	3,28%	-4,53%	0,64%	1,21%	1,49%
Rastové fondy	2,68%	4,46%	2,98%	-6,60%	0,54%	1,17%	1,44%

Zdroj: Prepočet INEKO podľa údajov Asociácie dôchodkových správcovských spoločností

Graf: Hrubé nominálne výnosy fondov v druhom pilieri (vážené priemery)

Zdroj: Prepočet INEKO podľa údajov Asociácie dôchodkových správcovských spoločností

Výnosy dôchodkových fondov v treťom pilieri tiež významne ovplyvnila globálna finančná kríza. Po prepade vo väčšine fondov v roku 2008 v priemere o 1,8% (nominálne výnosy očistené o poplatky sa pohybovali od -20,9% do +2,9%) však v roku 2009 došlo k nárastu v priemere o 3,4% (od -1,0% do +15,8%) a v roku 2010 k nárastu v priemere o 1,9% (od +0,22% do +5,37%). V roku 2011 nominálne výnosy klesli v priemere váženom podľa majetku o 2,9% (pre jednotlivé fondy od -12,8% do +2,32%).

Administratívne poplatky v druhom pilieri platia sporiteľia vo výške:

- 0,5% mesačného príspevku, ktorý si ponecháva Sociálna poisťovňa za centrálnu evidenciu sporiteľov a transfer peňazí do fondov dôchodkových správcovských spoločností
- 1% mesačného príspevku, ktorý si ponecháva dôchodková správcovská spoločnosť za vedenie osobného účtu sporiteľa
- Maximálne 0,025% mesačne (0,3% ročne) z čistej hodnoty majetku v dôchodkovom fonde, ktorý si ponecháva dôchodková správcovská spoločnosť za správu aktív. Do tohto poplatku sa nezapočítavajú dane vzťahujúce sa na majetok vo fonde. Poplatok sa znížil od 1.7.2009 z pôvodnej úrovne 0,065 mesačne (0,78% ročne).
- Maximálne 5,6% z výnosov dosiahnutých v 6-mesačných kľzavých intervaloch. Poplatok bol zavedený od 1.7.2009, prvé porovnávacie obdobie tak uplynulo k 31.12.2009. V prípade záporného výnosu musia DSS doplatiť zo špeciálne zriadeného garančného účtu, prípadne z vlastných zdrojov rozdiel tak, aby mal sporiteľ na účte minimálne sumu, ktorú tam vložil.
- 16 EUR za prestup do inej DSS v období do jedného roka od podpisu zmluvy, poplatok si ponecháva Sociálna poisťovňa. Prestup po uplynutí jedného roka je bezplatný.

Administratívne poplatky v treťom pilieri sú nasledovné:

- Maximálne 2,5% ročne z čistej hodnoty v dôchodkovom fonde, ktorý si ponecháva doplnková dôchodková spoločnosť za správu aktív. Maximálna hranica sa znížila od 1.1.2010 z 3% a má sa postupne znižovať až na 1,98% v roku 2019. Doplnkové dôchodkové spoločnosti vo výške tohto poplatku súťažia, keď napríklad v decembri 2009 si väčšina z nich účtovala poplatok nižší než 2,5%.
- Maximálne 1% ročne z čistej hodnoty vo výplatnom fonde, ktorý si ponecháva doplnková dôchodková spoločnosť za správu aktív.

- Poplatok vo výške 10% z dosiahnutého výnosu. Poplatok bol zavedený od 1.1.2010 a postupne bude narastať na 20% v roku 2020.
- Maximálne 5% z aktuálnej hodnoty osobného účtu sporiteľa, ktorý si ponecháva doplnková dôchodková spoločnosť v prípade prestupu sporiteľa do inej spoločnosti v období do troch rokov od uzatvorenia zmluvy. Po uplynutí tejto lehoty je prestup od 1.1.2010 bezplatný, predtým bol maximálne 1%.
- Bez obmedzenia výšky poplatky, ktoré platia doplnkové dôchodkové spoločnosti tretím osobám (dane vzťahujúce sa na majetok v dôchodkovom fonde, poplatky depozitárovi, obchodníkovi s cennými papiermi, centrálnemu depozitárovi, atď.)
- Sprostredkovateľom platia doplnkové dôchodkové spoločnosti od 1.1.2010 za každú uzatvorenú zmluvu maximálne 10% z priemernej mzdy, ktorá bola na Slovensku dva roky pred uzatvorením zmluvy. Pred 1.1.2010 výška odmeny sprostredkovateľom nebola regulovaná.

Miera náhrady vyjadrená ako pomer hrubého priemerného starobného dôchodku a hrubej priemernej mzdy v roku 2008 klesla na historické minimum 43,3%, v roku 2009 však stúpila na 45,3% a v roku 2010 na 45,8%. Spôsobil to najmä pomalší nárast miezd v dôsledku krízy (v roku 2009 o 3% a v roku 2010 o 3,2%) v kombinácii s rýchlejšou valorizáciou dôchodkov (k 1.1.2009 o 6,95% a k 1.1.2010 o 3,05%). Po započítaní vianočných príspevkov v priemernej výške 58 EUR stúpila miera náhrady v roku 2010 na 46,4%.

Priemerná relatívna výška dôchodku (v EUR)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Priemerný starobný dôchodok	234	256	273	295	313	337	352
Priemerná mzda	525	573	623	669	723	744	769
Pomer priemerného dôchodku k priemernej mzde	44,5%	44,7%	43,8%	44,1%	43,3%	45,3%	45,8%
Pomer s vianočným príspevkom*	44,5%	44,7%	44,6%	44,8%	44,0%	45,9%	46,4%

*prepočítané spolu s priemerným vianočným príspevkom 58 EUR

Zdroj: Sociálna poisťovňa, Štatistický úrad

OECD vyjadruje mieru náhrady ako pomer priznaného mesačného dôchodku a predchádzajúceho mesačného príjmu jednotlivca, pričom vo výpočtoch zohľadňuje konečný stav penzijného systému, t.j. po uplynutí všetkých prechodných období. V čistom vyjadrení (t.j. príjmy aj dôchodky sú očistené o zaplatené dane a odvody) to pre SR v čase výpočtu znamenalo systém plnej zásluhovosti, t. j. bez úprav POMB. Výsledkom bolo, že čistá miera náhrady stúpa spolu s príjmom jednotlivca. V decembri 2010 však došlo k zmrazeniu úprav POMB, ministerstvo financií preto vypočítalo aj údaje platné po tomto zmrazení, ktoré ukazujú mierny pokles miery náhrady v závislosti od príjmu.

Čistá miera náhrady pre mužov prepočítaná na rok 2050 (v %)

	Príjem jednotlivca ako násobok priemernej mzdy				
	0,5	0,75	1	1,5	2
SR	66,3	70,4	72,7	74,9	75,9
SR po zmrazení zmien v POMB	77,1	73,8	72,6	72,9	71,3
Priemer OECD	82,4	74,0	70,3	65,5	60,8

Zdroje:

Minimálny dôchodok: V súčasnom systéme garancia minimálneho dôchodku neexistuje. Ľudia s príliš nízkym alebo žiadnym dôchodkom majú nárok len na dávky v hmotnej núdzi. Vláda, ktorá nastúpila v roku 2010, sa v Programovom vyhlásení zaviazala, že „zavedie minimálny dôchodok tak, aby pri splnení definovaného obdobia poistenia nebol ani jeden poistenec v stave hmotnej núdze.“ Keďže vláde v marci 2012 predčasne skončí funkčné obdobie, uvedený záväzok už nestihne splniť. Ako alternatívu ochrany dôchodcov ohrozených chudobou (ich podiel podľa EU SILC klesá, v roku 2008 ich bolo 9,7%, v roku 2009 8,9% a v roku 2010 6,7%) presadzuje časť ekonómov ale aj vládnych predstaviteľov myšlienku posilnenia solidarity v prvom pilieri alebo v jeho časti.

Prehľad dôležitých udalostí po 1.1.2011:

- Od 1.1.2011 pribudla nová podmienka priznania predčasného dôchodku, podľa ktorej predčasný dôchodca nesmie vykonávať zárobkovú činnosť, z ktorej by bol povinne dôchodkovo poistený (t.j. napr. nesmie byť súčasne zamestnanec, alebo SZČO). Cieľom tejto úpravy bolo zrušiť súbeh vyplácania predčasného starobného dôchodku a súčasne príjmu z práce, čo má ušetriť zdroje Sociálnej poisťovne. Predčasní dôchodcovia získali dva mesiace (t.j. do 28.2.2011) na rozmyslenie, či zostanú na predčasnom dôchodku, alebo budú radšej pracovať. Počet vyplatených predčasných dôchodkov skutočne klesol zo 49151 ku koncu februára 2011 na 38598 ku koncu marca 2011 a ďalej klesal až na 32130 ku koncu decembra 2011. To bolo hlavným dôvodom poklesu výdavkov Základného fondu starobného poistenia Sociálnej poisťovne za rok 2011 o 91,53 mil. EUR oproti rozpočtu (pôvodný rozpočet bol 4,66 mld. EUR, očakávaná skutočnosť je 4,57 mld. EUR).
- Od 1.1.2011 sa skončila daňová úľava, podľa ktorej boli príspevky do tretieho piliera do výšky 398,33 EUR (12000 SKK) ročne oslobodené od dane z príjmu.
- Od 1.1.2011 sa zrušilo prechodné obdobie, v ktorom sa mala postupne upravovať hodnota priemerného osobného mzdového bodu (POMB) na výpočet dôchodku. Pôvodne sa mali úpravy POMB (krátenie pre hodnoty od 1,25 do 3,00 a zvyšovanie pre hodnoty do 1,00) postupne vytratiť tak, aby sa od roku 2015 POMB do hodnoty 3,00 uplatňoval v plnej výške. Zavíril by sa tak postupný prechod zo solidarneho na zásluhový systém, v ktorom by bola výška dôchodku priamo úmerná mzde jednotlivca. Zmenou sa však úpravy POMB zafixovali tak, že v plnej výške sa započítava len POMB vo výške 1,00 až 1,25. Z hodnoty od 1,25 do 3 sa započítava 84%, k hodnote nižšej ako 1,0 sa pripočítava 16 % z rozdielu medzi hodnotou 1,0 a POMB. Cieľom tejto zmeny bolo zachovanie určitej miery solidarity pri výpočte dôchodku.
- Od 1.4. 2011 platí strop pre doplatky za lieky pre dôchodcov a zdravotne ťažko postihnutých. Zdravotná poisťovňa kompenzuje týmto pacientom do 90 dní od skončenia štvrtroka sumu, o ktorú doplatky za ich lieky prekročili limit doplatkov. Do limitu sa započítava najlacnejšia generická alternatíva. Pre dôchodcov predstavuje limit 45 eur a pre ťažko zdravotne postihnutých 30 eur štvrtročne.
- Od 17.5.2011 sa vlastníkom ČSOB, d.s.s. (ide o najmenšiu DSS na trhu) stala Poštová banka, čím došlo aj k jej premenovaniu na Dôchodková správcovská spoločnosť Poštovej banky, d.s.s., a.s.
- V júni 2011 z trhu doplnkového dôchodkového sporenia (tretí pilier) odišla spoločnosť AEGON, ktorá bola so 4725 klientmi k 31.3.2011 najmenším hráčom. Ako dôvod uviedla „stagnáciu trhu doplnkového dôchodkového poistenia a redukciu stimulov pre tento sektor finančného trhu“.

- Od 1.8.2011 platia nové pravidlá pre výpočet vianočného príspevku. Maximálna výška príspevku zostala 66,39 EUR pre dôchodcov s dôchodkami nižšími než životné minimum (dnes 189,83 EUR mesačne). Pre ostatných dôchodcov sa vianočný príspevok počíta podľa vzorca: $66,39 - 0,1 * (D - \text{ŽM})$, kde D je výška dôchodku a ŽM je životné minimum. Na vianočný príspevok majú nárok tak ako doteraz tí dôchodcovia, ktorých penzia nepresiahne 60% z priemernej mzdy (v roku 2011 ho dostalo 1,15 milióna dôchodcov). Nové pravidlá zavádzajú plynulé zmeny vo výške vianočného príspevku v závislosti od výšky dôchodku. V minulosti bol príspevok odstupňovaný po intervaloch (v roku 2009 to boli tri intervaly, v roku 2010 osem intervalov).
- Od 1.11.2011 novela zákona č. 43/2004 o starobnom dôchodkovom sporení skrátila minimálnu dobu sporenia ako podmienku pre vyplácanie dôchodku z druhého piliera z 15 na 10 rokov. Novela súčasne uložila DSS-kám do 15. januára 2012 informovať sporiteľov o zmenách účinných podľa tej istej novely od 1.4.2012. Ide o zmeny v pravidlách investovania, garanciách a poplatkoch v druhom pilieri, ktorých cieľom je motivovať DSS-ky, aby opätovne investovali aj do rizikovejších cenných papierov a potenciálne tak dosahovali vyššie výnosy. Od 1.4.2012 budú účinné tieto hlavné zmeny:
  - Premenovanie fondov – rastový sa mení na akciový, vyvážený sa mení na zmiešaný a konzervatívny sa mení na dlhopisový. Zavádza sa limit, podľa ktorého hodnota dlhopisových a peňažných investícií môže spolu tvoriť najviac 80 % čistej hodnoty majetku v akciovom dôchodkovom fonde (t.j. najmenej 20% majetku v akciovom fonde pôjde napríklad do akcií).
  - Zavedenie tzv. indexového fondu, v ktorom bude možné investovať 100% majetku do cenných papierov naviazaných napr. na svetové akciové indexy, ale aj deriváty naviazané na úrokové miery, výmenné kurzy mien a meny.
  - Opätovné zavedenie povinného vstupu mladých ľudí do druhého piliera s tým, že budú mať možnosť do dvoch rokov (730 dní) z neho vystúpiť. Ak si noví sporitelia do 180 dní od vzniku sporenia nevyberú DSS-ku, priradí im ju Sociálna poisťovňa postupne podľa abecedy, pričom ich zaradí do zmiešaného fondu.
  - Odstránenie garancií (t.j. povinnosti DSS dopĺňať majetok do dôchodkového fondu v prípade poklesu hodnoty dôchodkovej jednotky) v akciovom a v zmiešanom fonde. V dlhopisovom fonde budú garancie ponechané, pričom obdobie pre porovnávanie hodnoty dôchodkovej jednotky sa postupne predĺži zo 6 mesiacov na 5 rokov. Indexový fond bude bez garancií.
  - Sporiteľom bude umožnené miešať majetok v dlhopisovom fonde a jednom zo zvyšných fondov.
  - Umožnenie investícií do drahých kovov v zmiešanom a akciovom fonde, najviac však do 20% hodnoty majetku vo fonde.
  - Zrušenie poplatku za zhodnotenie majetku vo výške 5,6% z výnosu v dlhopisovom fonde, tento poplatok nebude môcť byť účtovaný ani v indexovom fonde.
  - Poplatky za správu fondu zostanú na súčasnej úrovni (do 0,3% majetku fondu ročne). V indexovom fonde bude poplatok za správu najviac 0,2% majetku fondu ročne, resp. o polovicu nižší, ak by výnosy fondu boli nižšie než dopredu definovaná referenčná hodnota. Súčasne dôjde k rozšíreniu nákladov, ktoré DSS-ky budú môcť účtovať nad rámec tohto poplatku. Okrem daní vzťahujúcich sa na majetok vo fonde pôjde po novom aj o poplatky za vyrovnanie obchodov s finančnými nástrojmi, poplatky za vedenie bežných a vkladových účtov, poplatky obchodníkovi s cennými papiermi a poplatky depozitárovi cenných papierov.

- Poplatok za vedenie účtu sa zmení na maximálne 1% z mesačného príspevku (v súčasnosti to je presne 1%).
- Zavedenie postupného presunu majetku sporiteľov z negarantovaných fondov do garantovaného (t.j. dlhopisového) v závislosti od veku sporiteľa tak, že vo veku 50 rokov bude musieť mať najmenej 10% aktív v garantovanom fonde a v každom ďalšom roku sa toto percento bude zvyšovať najmenej o ďalších 10%, t.j. po uplynutí 10 rokov už bude mať majetok len v garantovanom fonde. Zrušia sa tak súčasné pravidlá, podľa ktorých má k presunu majetku dochádzať nárazovo (15 rokov pred odchodom do dôchodku vystúpenie z rastového fondu a 7 rokov aj z vyváženého fondu).

Zámery do budúcnosti:

- Najsilnejšia politická strana SMER-SD (ktorá je od roku 2010 v opozícii) avizuje, že v prípade zostavovania vlády po predčasných parlamentných voľbách v marci 2012 opätovne zavedie garancie do rastového a zmiešaného fondu v druhom pilieri, pričom umožní vznik jedného negarantovaného fondu, do ktorého budú môcť sporitelia prestúpiť. Strana chce súčasne opätovne zrušiť automatický/povinný vstup mladých ľudí do druhého piliera.
- Národný program reforiem SR 2011 (ide o súbor opatrení, ktoré chcela vláda realizovať v riadnom volebnom období, t.j. do júna 2014), ktorý v marci 2011 vypracovalo ministerstvo financií, predpokladá nasledovné zmeny v prvom pilieri: *„V rámci priebežne financovaného (prvého) piliera s cieľom stabilizácie finančných tokov v dlhodobom horizonte vláda vytvorí zákonnú väzbu medzi očakávanou dĺžkou života v seniorskom veku a dôchodkovým vekom. Opatrenie by malo vstúpiť do platnosti až potom, ako skončí obdobie postupného zvyšovania veku odchodu do dôchodku pre bezdetné ženy. Zároveň sa zavedie aj väzba medzi každoročným zvyšovaním ADH (aktuálnej dôchodkovej hodnoty) a zmenou podielu medzi prispievateľmi a poberateľmi v priebežnom dôchodkovom pilieri. Zmení sa valorizácia dôchodkov zo súčasného „švajčiarskeho“ systému na inflačnú (podľa dôchodcovej inflácie). Prvý pilier čaká aj zmena v miere zásluhovosti. Vláda postupne zvýši mieru solidarity v priebežnom pilieri tak, aby z neho neboli vyplácané dôchodky nad priemernou mzdou v hospodárstve.“*
- V auguste 2011 vláda schválila novelu zákona č. 461/2003 o sociálnom poistení (išlo o nepriamu novelu predloženú prostredníctvom vládneho návrhu zákona o úprave príjmu zo závislej činnosti) s cieľom reformovať prvý pilier tak, aby bol finančne udržateľný. Novela v dôsledku pádu vlády, ku ktorému došlo 11.10.2011, nakoniec nebola schválená v parlamente. Medzi navrhovanými opatreniami boli:
  - Od roku 2013 zmeniť valorizáciu starobných dôchodkov tak, aby kopíroval len tzv. dôchodcovskú infláciu, t.j. infláciu meranú v spotrebnom koši typickom pre dôchodcov.
  - Od roku 2016 automaticky meniť dôchodkový vek mužov aj žien podľa zmeny v priemernej strednej dĺžke života v dôchodkovom veku vypočítanej spoločne pre mužov aj ženy, ktorú zverejňuje Štatistický úrad SR.
  - Od roku 2016 zmeniť každoročnú valorizáciu aktuálnej dôchodkovej hodnoty tak, aby nezávisela len od rastu priemernej mzdy v ekonomike, ale aj od medziročnej zmeny počtu prispievateľov do Sociálnej poisťovne a počtu poberateľov starobných dôchodkov (ak by sa pomer prispievateľov a poberateľov znižoval, valorizácia by sa znížila).
  - Od roku 2016 zmeniť výpočet priemerného osobného mzdového bodu s cieľom znížiť vyššie dôchodky a zvýšiť nižšie dôchodky, čím by sa posilnila solidarita v prvom pilieri. Namiesto 84% z hodnoty POMB medzi 1,00 až 3,00 sa malo v roku 2016 započítať 86% a v každom ďalšom roku o dva percentuálne body menej postupne až na úroveň 52%. Rovnako namiesto 16%

z rozdielu medzi hodnotou 1,00 a vypočítaným POMB nižším ako 1,00 by sa v roku 2016 pripočítalo 20 % a v každom ďalšom roku o dva percentuálne body viac postupne až na úroveň 40%.

- V marci 2011 ministerstvo vnútra zverejnilo Analýzu sociálneho systému ozbrojených zložiek, ktorá predpokladá vo výsluhových dôchodkoch príslušníkov Policajného zboru tieto hlavné zmeny:
  - Policajti by mali mať nárok na odchodné až po 10 rokoch služby.
  - Policajti, ktorí odslúžia 15 až 19 rokov, budú namiesto trvalo vyplácaného výsluhového dôchodku dostávať štyri roky výsluhový príspevok.
  - Minimálna doba služby na nárok na výsluhový dôchodok sa zvýši zo súčasných 15 na 20 rokov.
  - Uvedené zmeny sa dotknú iba nových policajtov, ktorí budú prijatí do Policajného zboru (PZ) po dni nadobudnutia účinnosti navrhovaných zmien. Ten sa predpokladá na 1. júla 2012.
- Vláda sa v Programovom vyhlásení zaviazala, že „zavedie minimálny dôchodok tak, aby pri splnení definovaného obdobia poistenia nebol ani jeden poistenec v stave hmotnej núdze.“ Keďže vláde v marci 2012 predčasne skončí funkčné obdobie, uvedený záväzok už nestihne splniť.
- Reforma odvodov: V apríli 2011 ministerstvo financií predstavilo návrh reformy daní a odvodov, ktorý mal zjednodušiť systém a znížiť rozdiely v odvodovom zaťažení zamestnancov a SZČO. Návrh mal okrem iného zjednotiť sociálne odvody do jedného a zrušiť fondové hospodárenie Sociálnej poisťovne. V ďalšej fáze reformy sa tiež predpokladá zjednotenie výberu daní a odvodov (projekt UNITAS) tak, aby dane aj odvody po novom vyberal iba jeden finančný úrad. Reformné zákony postupne schválila aj vláda, avšak po páde vlády z 11.10.2011 nakoniec neboli schválené v parlamente.